

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Disputatæ Dicuntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum aliqua creatura possit esse causa gratiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

ris causam. Similiter quamuis prius sit diuina dilectio, qua Deus nos diligit dilectione, qua nos eum diligimus, tamen de ratione charitatis per prius est quod Deum faciat nobis charum quam quod nos Deo charos faciat: primum enim pertinet ad dilectionem in quantum est dilectio, non autem secundum.

AD SEPTIMUM dicendum, quod hoc quod charitas sola distinguit inter filios perditionis & regni conuenit ei, in quantum non potest esse informis, sicut aliae virtutes, unde per hoc non excluditur gratia qua ipsa charitas formatur.

AD SEPTIMUM dicendum, quod gratia est in prima specie qualitatis quamuis non proprie possit dici habitus, quia non immediate ordinatur ad actum: sed ad quoddam esse spirituale, quod in anima facit, & est sicut dispositio quae est respectu gloriae, quae est gratia consummata. Nihil tamen simile gratiae in accidentibus animae quae philosophi sciuerunt inuenitur: quia philosophi non cognouerunt, nisi illa animae accidentia, quae ordinantur ad actus naturae humanae proportionatos. Alia concedimus, quamuis quaedam eorum non recte concludant.

ARTICVLVS III.

Utrum aliqua creatura possit gratia causa esse.

1. 2. q. 111. art. 1.

TERTIO quaeritur, utrum aliqua creatura possit esse causa gratiae, & uideretur quod sic. Io. 20. Dominus dixit discipulis suis, Quorum remisistis peccata remittuntur eis, ex quo patet quod homines possunt peccata remittere: sed peccata non remittuntur, nisi per gratiam, ergo homines possunt gratiam conferre.

Ante med. & c. 5. eccl. Habet ubi agitur de sacerdotibus

¶ 2 Præf. Dion. dicit 4. cap. Cæl. Hierar. quod sicut corpora soli propinquiora lumen ab eo recipiunt, & in alia corpora transfundunt, ita substantiæ Deo appropinquantes eius lumen plenius recipiunt & alijs tradunt: sed lumen diuinum est gratia, ergo creatura quaedam plenius gratiam recipiētes, possunt eam alijs tradere.

Ca. 4. de di. nomi. circa principium.

¶ 3 Præf. Bonum secundum Dionysium est diffusiuum sui, ergo quod plus habet de ratione boni, plus habet de ratione diffusionis: sed forme spirituales plene habent de ratione boni quam corporales, ut pote summo bono propinquiores. Cum ergo forme corporales in aliquibus creaturis existerent sicut principium suae communicationis in similitudine speciei, multo magis qui habet gratiam poterit in alio gratiam causare.

Cap. 7. eccl. Hier. a me.

¶ 4 Præf. Sicut effectus perficitur diuino lumine gratiae, ita intellectus perficitur lumine veritatis: sed lumen intellectus una creatura potest alteri præbere, quod patet ex hoc, quod secundum Dionysium superiores angeli inferiores illuminant, quae quidem illuminatio secundum ipsum est diuinæ scientiæ assumptio, ergo gratia potest rationalis creatura alij præbere.

¶ 5 Præf. Christus est caput nostrum secundum humanam naturam: sed capitis est sensus & motus in membra diffundere, ergo Christus secundum humanam naturam diffundit spirituales sensus & motus, per quos gratia intelliguntur secundum Augustinum in membra corporis mystici. Sed dicendum, quod Christus secundum humanam naturam per ministerium gratiam in homines effudit.

¶ 6 Sed contra. Christus præ alijs omnibus singulariter est caput ecclesiae: sed per modum ministerij operari ad gratiae collationem conuenit alijs ecclesiae ministris, ergo ad rationem capitis non sufficit, quod gratiam infundat per modum ministerij.

¶ 7 Præf. Mors & resurrectio Christi continentur secundum humanam naturam: sed sicut dicitur super illud Psalm. 29. Ad uesperum demorabitur stertus, resurrectio Christi est causa resurrectionis animae in presenti & corporis in futuro: resurrectio autem animae in presenti est per gratiam, ergo Christus secundum humanam naturam est causa gratiae.

¶ 8 Præf. Forma substantialis quae dat esse, & uiuere est nobilior forma accidentali qualibet: sed aliquid agens creatum potest in formam substantialem quae dat esse & uiuere. Sicut vegetabile & sensibile ergo multo fortius potest in formam accidentalem quae est gratia.

Sed dicebatur, quod ideo gratia creatura causare non potest, quia cum non educatur de potentia materiae non fit nisi per creationem, creare autem est infinita potentia propter infinitam distantiam inter ens & nihil, & sic nulli creaturae potest competere.

¶ 9 Sed contra. Infinita non est pertranse, sed distantiam quae est de ente in nihil contingit pertranse, quia creatura per seipsam in nihilum decideret, nisi manu conditoris teneretur secundum Gregorium, ergo inter ens & nihil, non est infinita distantia.

¶ 10 Præf. Possit creare gratiam non dicitur potestatem infinitam simpliciter: sed solum secundum quid, quod patet ex hoc, quod si diceremus Deum nihil aliud posse facere nisi gratiam, non diceremus eum potentiae infinite simpliciter: sed non est inconueniens.

¶ 11 Præf. Ad gloriam regis pertinet, quod habeat sub se potentes & uirtuosos milites, ergo ad gloriam Dei pertinet, quod qui sunt ei subiecti sint magna potentia: si ergo ponatur quod aliquis sanctus possit conferre gratiam in nullo praedicitur diuinae gloriae.

¶ 12 Præf. Rom. 3. dicitur. Iustitia autem Dei per fidem Iesu Christi: sed ut dicitur Roma. 10. Fides auditu, auditus autem per uerbum Christi, cui ergo uerbum Christi sit a predicatore, uidetur quod gratia, siue iustitia sit a fidei predicatore.

¶ 13 Præf. Unusquisque potest alteri dare quod suum est: sed gratia siue Spiritus sanctus est alienus hominis: quia ei datur, ergo aliquis potest dare alteri gratiam siue Spiritum sanctum.

¶ 14 Præf. Nullus debet reddere rationem de eo, quod non est in potestate sua: sed praetati Ecclesiae debent reddere rationem de animabus subditorum. Hebr. vlt. Ipsi enim peruigilant tanquam rationem redditori pro animabus uestris, ergo animae subditorum sunt in potestate praetatorum, ut eas per gratiam possint iustificare.

¶ 15 Præf. Ministri Dei magis sunt accepti Deo quam ministri regis temporalis ipsi regi: sed ministri Regis possunt alicui gratiam regis conciliare, ergo ministri Dei possunt gratiam conciliare.

¶ 16 Præf. Quicquid est causa causae, est causa causati: sed sacerdos est causa impositionis manuum, quae est causa quod Spiritus sanctus deus, Actum & imponerent manus super eos, & accipiebant Spiritum sanctum, ergo sacerdos est causa gratiae in qua Spiritus sanctus datur.

¶ 17 Præf. Omnis potestas coeae creaturae ei coeae communicata est: quia si Deus eam potuit, & noluit communicare fuit inuidus, sicut Augustinus ad filij equalitatem probandam argumentatur: sed potestas coeae

rendi gratiam fuit creatura communicabilis, vt magister dicit 5. di. 4. lib. ergo potentia conferendi gratiam est communicata alicui creatura.

¶ 18 Præter. Secundum Diony. lex diuinitatis est per media vltima in Deum reducere: reductio autem creaturæ rationalis in Deum est præcipue per gratiam: ergo per superiores creaturas rationales inferiores gratiam consequuntur.

¶ 19 Præter. Magis est expellere principale quàm accessorium: sed hominibus data est potestas demonum expellendi, qui sunt nobis causa malitia, vt patet Luca 10. & Matth. vlti. ergo hominibus data est potestas expellendi peccata, & ita conferendi gratiam: Sed dicendum, quod hoc facit per ministerium.

¶ 20 Sed contra, Sacerdos euangelicus est prior sacerdote legali: sacerdos autem legalis operatur per modum ministerij, ergo sacerdos euangelicus habet aliquid plus quam ministerium.

¶ 21 Præter. Aia viuunt vita naturæ, & vita gratiæ: sed vitam naturæ communicat alteri. s. corpori. ergo & vitam gratiæ potest alteri communicare.

¶ 22 Præter. Culpa & gratia sunt contraria: sed anima potest sibi ipsi esse causa culpæ. ergo potest sibi esse causa gratiæ.

¶ 23 Præter. Homo dicitur minor mundus, in quantum in se gerit maioris mundi similitudinem: sed in maiori mundo aliquis spiritualis effectus. s. anima sensibilis & vegetabilis est ab aliqua creatura: ergo & in minori mundo, id est in homine effectus spiritualis gratiæ est ab aliqua creatura.

¶ 24 Præter. Secundum philosophum in 4. Metaphy. perfectum est vnumquodque: quando potest alterum sibi simile facere, & loquitur de perfectione naturæ: maior autem est perfectio gratiæ quam naturæ: ergo habens perfectionem gratiæ potest alterum in gratia constitucere.

¶ 25 Præter. Actio formæ attribuitur habenti formam, sicut calefacere, qui est actus caloris attribuitur igni: sed iustificare est actus iustitiæ: ergo attribuenda est iusto: iustificatio autem non est nisi per gratiam. ergo & iustus potest dare gratiam.

Sed contra est, quod Aug. dicit 15. de Trin. quod sancti viri non possunt dare Spiritum sanctum: sed in dono gratiæ datur Spiritus sanctus. ergo homo sanctus non potest gratiam dare.

¶ 26 Præter. Si habens gratiam alteri gratiam dare potest, hoc non est creando in eo gratiam ex nihilo, quia creare solius Dei est, nec iterum de gratia, quia ipse habet aliquid largiendo, quia sic sua gratia minueretur, & esset minus acceptus Deo ex hoc, quod facit opus Deo acceptum, quod est inconueniens: ergo nullo modo homo alteri gratiam dare potest.

¶ 27 Præter. Ansel. probat in lib. cur Deus homo, quod reparatio humani generis non poterat fieri per angelum, quia sic esset suæ salutis debitor angelo, & nullo modo posset ad angeli æqualitatem peruenire: sed salus hominis est per gratiam. ergo idem inconueniens sequeretur, si angelus homini gratiam daret: multo autem minus homo homini gratiam daret: ergo nulla creatura potest gratiam dare.

¶ 28 Præter. Secundum Augustinum maius est iustificare impium quam creare coelum, & terram: sed per gratiam iustificatur impius. cum igitur creare coelum, & terram nulla creatura possit, nec gratiam conferre poterit.

¶ 29 Præter. Omnis actio est per aliquam coniunctionem agentis: ad patiens: sed mentem in qua est gratia nulla creatura illabitur. ergo nulla creatura potest gratiam conferre.

A RESPON. Dicendum, quod simpliciter concedendum est, quod nulla creatura potest creare gratiam effectiue, quamuis aliqua creatura possit aliquod ministerium adhibere ordinatum ad gratiæ susceptionem. Cuius ratio triplex est. Prima sumitur ex conditione ipsius gratiæ. Gratia enim, vt dictum est, est quædam perfectio eleuans animam ad quoddam esse supernaturale: nullus autem effectus supernaturalis potest esse ab aliqua creatura duplici ratione. Primo quidem, quia eius solius est rem ultra statum naturæ promouere, cuius est gradus naturæ statere, & limitare, quod solius Dei constat esse. Secundo,

quia nulla virtus creata agit nisi præsupposita potentia materiæ, vel alicuius loco materiæ: potentia autem naturalis creaturæ non se extendit ultra perfectiones naturales, vnde nullam supernaturalem operationem aliqua creatura efficere potest, & inde est, quod miracula sola diuina virtute agente fiunt, quamuis ad miraculi expulsiorem aliqua creatura cooperetur, vel orando, vel qualitercunque aliter ministerium adhibendo, & propter hoc nulla creatura effectiue gratiam causare potest. Secunda ratio sumitur ex operatione gratiæ. Nam per gratiam voluntas hominis immutatur. Ipsa enim est, quæ præparat hominis voluntatem, vt bonum velit secundum Augustinum. voluntatē autem immutare solius Dei est, quiauis aliquo modo aliquis possit intellectum alterius immutare. Quod ideo est, quia cum principium alicuius actus sit potentia & obiectum, dupliciter actus alicuius potentia potest immutari. Vno modo, ex parte potentia, dum aliquis in ipsa potentia operatur, quod solius Dei est respectu potentiarum, quæ non sunt organici adfixæ, scilicet intellectus, & voluntatis. In aliis enim potentis alicuius potest alius operari per accidens, secundum quod habet in organici actionem. Alio modo, ex parte obiecti, adhibendo, l. obiectum quod potentia moueat. Voluntatem autem non mouet obiectum de necessitate, nisi quod est naturaliter volitum, vt beatitudo, vel aliquid huiusmodi, quod voluntati a solo Deo proponitur. Alia vero obiecta voluntatem non ex necessitate mouent: sed intellectum mouent ex necessitate non solum prima principia naturaliter cognita: sed conclusiones, quæ non sunt naturaliter nota propter necessariam habitudinem earum ad principia, quæ necessaria habitudo non inuenitur ex parte voluntatis aliorum bonorum respectu boni naturaliter desiderati, cum multipliciter saltem existimationem ad illud bonum naturaliter desideratum perueniri possit. Vnde intellectum sufficienter aliqua creatura potest mouere ex parte obiecti, non autem voluntatem. Ex parte vero potentia, nec intellectum, nec voluntatem, quia ergo voluntatem nulla creatura immutare potest, nec gratia per quam voluntas immutatur aliqua creatura conferre poterit. Tertia ratio sumitur ex fine ipsius gratiæ, scilicet. n. proportionatur principio agenti, eo quod finis, & principium totius vniuersi est vnum, & ideo sicut prima actio per quam res in esse exeunt, scilicet creatio est a solo Deo, qui est creatorum primū principium, & vltimus finis, ita gratiæ collatio per quam mens rationalis immediate vltimo fini coniungitur a solo Deo est.

B Miracula sola diuina virtute agente fiunt, quamuis ad miraculi expulsiorem aliqua creatura cooperetur, vel orando, vel qualitercunque aliter ministerium adhibendo, & propter hoc nulla creatura effectiue gratiam causare potest. Secunda ratio sumitur ex operatione gratiæ. Nam per gratiam voluntas hominis immutatur. Ipsa enim est, quæ præparat hominis voluntatem, vt bonum velit secundum Augustinum. voluntatē autem immutare solius Dei est, quiauis aliquo modo aliquis possit intellectum alterius immutare. Quod ideo est, quia cum principium alicuius actus sit potentia & obiectum, dupliciter actus alicuius potentia potest immutari. Vno modo, ex parte potentia, dum aliquis in ipsa potentia operatur, quod solius Dei est respectu potentiarum, quæ non sunt organici adfixæ, scilicet intellectus, & voluntatis. In aliis enim potentis alicuius potest alius operari per accidens, secundum quod habet in organici actionem. Alio modo, ex parte obiecti, adhibendo, l. obiectum quod potentia moueat. Voluntatem autem non mouet obiectum de necessitate, nisi quod est naturaliter volitum, vt beatitudo, vel aliquid huiusmodi, quod voluntati a solo Deo proponitur. Alia vero obiecta voluntatem non ex necessitate mouent: sed intellectum mouent ex necessitate non solum prima principia naturaliter cognita: sed conclusiones, quæ non sunt naturaliter nota propter necessariam habitudinem earum ad principia, quæ necessaria habitudo non inuenitur ex parte voluntatis aliorum bonorum respectu boni naturaliter desiderati, cum multipliciter saltem existimationem ad illud bonum naturaliter desideratum perueniri possit. Vnde intellectum sufficienter aliqua creatura potest mouere ex parte obiecti, non autem voluntatem. Ex parte vero potentia, nec intellectum, nec voluntatem, quia ergo voluntatem nulla creatura immutare potest, nec gratia per quam voluntas immutatur aliqua creatura conferre poterit. Tertia ratio sumitur ex fine ipsius gratiæ, scilicet. n. proportionatur principio agenti, eo quod finis, & principium totius vniuersi est vnum, & ideo sicut prima actio per quam res in esse exeunt, scilicet creatio est a solo Deo, qui est creatorum primū principium, & vltimus finis, ita gratiæ collatio per quam mens rationalis immediate vltimo fini coniungitur a solo Deo est.

C Miracula sola diuina virtute agente fiunt, quamuis ad miraculi expulsiorem aliqua creatura cooperetur, vel orando, vel qualitercunque aliter ministerium adhibendo, & propter hoc nulla creatura effectiue gratiam causare potest. Secunda ratio sumitur ex operatione gratiæ. Nam per gratiam voluntas hominis immutatur. Ipsa enim est, quæ præparat hominis voluntatem, vt bonum velit secundum Augustinum. voluntatē autem immutare solius Dei est, quiauis aliquo modo aliquis possit intellectum alterius immutare. Quod ideo est, quia cum principium alicuius actus sit potentia & obiectum, dupliciter actus alicuius potentia potest immutari. Vno modo, ex parte potentia, dum aliquis in ipsa potentia operatur, quod solius Dei est respectu potentiarum, quæ non sunt organici adfixæ, scilicet intellectus, & voluntatis. In aliis enim potentis alicuius potest alius operari per accidens, secundum quod habet in organici actionem. Alio modo, ex parte obiecti, adhibendo, l. obiectum quod potentia moueat. Voluntatem autem non mouet obiectum de necessitate, nisi quod est naturaliter volitum, vt beatitudo, vel aliquid huiusmodi, quod voluntati a solo Deo proponitur. Alia vero obiecta voluntatem non ex necessitate mouent: sed intellectum mouent ex necessitate non solum prima principia naturaliter cognita: sed conclusiones, quæ non sunt naturaliter nota propter necessariam habitudinem earum ad principia, quæ necessaria habitudo non inuenitur ex parte voluntatis aliorum bonorum respectu boni naturaliter desiderati, cum multipliciter saltem existimationem ad illud bonum naturaliter desideratum perueniri possit. Vnde intellectum sufficienter aliqua creatura potest mouere ex parte obiecti, non autem voluntatem. Ex parte vero potentia, nec intellectum, nec voluntatem, quia ergo voluntatem nulla creatura immutare potest, nec gratia per quam voluntas immutatur aliqua creatura conferre poterit. Tertia ratio sumitur ex fine ipsius gratiæ, scilicet. n. proportionatur principio agenti, eo quod finis, & principium totius vniuersi est vnum, & ideo sicut prima actio per quam res in esse exeunt, scilicet creatio est a solo Deo, qui est creatorum primū principium, & vltimus finis, ita gratiæ collatio per quam mens rationalis immediate vltimo fini coniungitur a solo Deo est.

D Miracula sola diuina virtute agente fiunt, quamuis ad miraculi expulsiorem aliqua creatura cooperetur, vel orando, vel qualitercunque aliter ministerium adhibendo, & propter hoc nulla creatura effectiue gratiam causare potest. Secunda ratio sumitur ex operatione gratiæ. Nam per gratiam voluntas hominis immutatur. Ipsa enim est, quæ præparat hominis voluntatem, vt bonum velit secundum Augustinum. voluntatē autem immutare solius Dei est, quiauis aliquo modo aliquis possit intellectum alterius immutare. Quod ideo est, quia cum principium alicuius actus sit potentia & obiectum, dupliciter actus alicuius potentia potest immutari. Vno modo, ex parte potentia, dum aliquis in ipsa potentia operatur, quod solius Dei est respectu potentiarum, quæ non sunt organici adfixæ, scilicet intellectus, & voluntatis. In aliis enim potentis alicuius potest alius operari per accidens, secundum quod habet in organici actionem. Alio modo, ex parte obiecti, adhibendo, l. obiectum quod potentia moueat. Voluntatem autem non mouet obiectum de necessitate, nisi quod est naturaliter volitum, vt beatitudo, vel aliquid huiusmodi, quod voluntati a solo Deo proponitur. Alia vero obiecta voluntatem non ex necessitate mouent: sed intellectum mouent ex necessitate non solum prima principia naturaliter cognita: sed conclusiones, quæ non sunt naturaliter nota propter necessariam habitudinem earum ad principia, quæ necessaria habitudo non inuenitur ex parte voluntatis aliorum bonorum respectu boni naturaliter desiderati, cum multipliciter saltem existimationem ad illud bonum naturaliter desideratum perueniri possit. Vnde intellectum sufficienter aliqua creatura potest mouere ex parte obiecti, non autem voluntatem. Ex parte vero potentia, nec intellectum, nec voluntatem, quia ergo voluntatem nulla creatura immutare potest, nec gratia per quam voluntas immutatur aliqua creatura conferre poterit. Tertia ratio sumitur ex fine ipsius gratiæ, scilicet. n. proportionatur principio agenti, eo quod finis, & principium totius vniuersi est vnum, & ideo sicut prima actio per quam res in esse exeunt, scilicet creatio est a solo Deo, qui est creatorum primū principium, & vltimus finis, ita gratiæ collatio per quam mens rationalis immediate vltimo fini coniungitur a solo Deo est.

E Miracula sola diuina virtute agente fiunt, quamuis ad miraculi expulsiorem aliqua creatura cooperetur, vel orando, vel qualitercunque aliter ministerium adhibendo, & propter hoc nulla creatura effectiue gratiam causare potest. Secunda ratio sumitur ex operatione gratiæ. Nam per gratiam voluntas hominis immutatur. Ipsa enim est, quæ præparat hominis voluntatem, vt bonum velit secundum Augustinum. voluntatē autem immutare solius Dei est, quiauis aliquo modo aliquis possit intellectum alterius immutare. Quod ideo est, quia cum principium alicuius actus sit potentia & obiectum, dupliciter actus alicuius potentia potest immutari. Vno modo, ex parte potentia, dum aliquis in ipsa potentia operatur, quod solius Dei est respectu potentiarum, quæ non sunt organici adfixæ, scilicet intellectus, & voluntatis. In aliis enim potentis alicuius potest alius operari per accidens, secundum quod habet in organici actionem. Alio modo, ex parte obiecti, adhibendo, l. obiectum quod potentia moueat. Voluntatem autem non mouet obiectum de necessitate, nisi quod est naturaliter volitum, vt beatitudo, vel aliquid huiusmodi, quod voluntati a solo Deo proponitur. Alia vero obiecta voluntatem non ex necessitate mouent: sed intellectum mouent ex necessitate non solum prima principia naturaliter cognita: sed conclusiones, quæ non sunt naturaliter nota propter necessariam habitudinem earum ad principia, quæ necessaria habitudo non inuenitur ex parte voluntatis aliorum bonorum respectu boni naturaliter desiderati, cum multipliciter saltem existimationem ad illud bonum naturaliter desideratum perueniri possit. Vnde intellectum sufficienter aliqua creatura potest mouere ex parte obiecti, non autem voluntatem. Ex parte vero potentia, nec intellectum, nec voluntatem, quia ergo voluntatem nulla creatura immutare potest, nec gratia per quam voluntas immutatur aliqua creatura conferre poterit. Tertia ratio sumitur ex fine ipsius gratiæ, scilicet. n. proportionatur principio agenti, eo quod finis, & principium totius vniuersi est vnum, & ideo sicut prima actio per quam res in esse exeunt, scilicet creatio est a solo Deo, qui est creatorum primū principium, & vltimus finis, ita gratiæ collatio per quam mens rationalis immediate vltimo fini coniungitur a solo Deo est.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod solus Deus remittit peccata actiue, vt patet Esa. 42. Ego sum, quod delco iniquitates tuas propter me; homines autem dicuntur remittere ministerio.

AD II. Dicendum, quod Dion. loquitur de transusione diuini luminis per modum doctrinæ, sic. n. inferiores angeli

Art. 1. huius quæst.

In li. de gratia, & naturæ c. 27, & li. de gratia & li. arb. c. 17. 10. 7.

11. contra Maximianum c. 1. 2. 3. 6. Cap. eccle. Hierar. p. 1. in homo de sancto cum reficiendi in prin.

Dei

Dei

Dei

QVÆST. XXVII. DE GRATIA, ARTIC. III.

angeli a superioribus illuminant, quod ibi intēdit. **F**

AD TERTIVM dicendum, q̄ non est ex defectu bonitatis gratia, quin habēs eam possit in aliū diffundere: sed est ex eius cminētia, pariter & defectu habētis: quia ipsa transcendit statum naturæ creatæ, & habens eam non ipsam participat in tanta perfectione, vt eam communicare possit.

AD QVARTVM dicendum, quod non est simile de voluntate, & intellectu, ratione iam dicta.

AD QVINTVM dicendum, quod Christus secundum qd̄ Deus, infundit gratiā effectiue: secundum quod hō, ministerio. Vnde dicitur Rom. 15. Dico aut̄, Christum Iesum ministrum fuisse &c.

AD SEXTVM dicendū, q̄ ideo Christus secundū humanā naturā præ alijs ministris caput Ecclesiæ d̄: quia præ cæteris alijs ministerium habuit, in quā tum per fidem ipsius sanctificamur, & per inuocationem nominis eius sacramentis imbuimur, & virtute passionis eius tota humana natura a peccato primi parētis purgatur, & multa alia hōi sunt, quæ Christo singulariter conueniunt.

AD SEPTIMVM dicendum, quod sicut dicit Damasc. 3. lib. ipsa Christi humanitas fuit quasi quoddam instrumentū diuinitatis, & ideo quasi instrumentaliter ea quæ sunt humanitatis, vt resurrectio passio, & alia ad effectum diuinitatis se habent. Sic ergo resurrectio Christi non causat resurrectionē spirituale in nobis quasi causa principaliter agens, sed sicut causa instrumentalis. Vel potest dici, quod est causa nostræ resurrectionis spiritualis, inquantū per eius fidem beatificamur. vel potest dici, quod est causa exemplaris resurrectionis spiritualis, inquantum in ipsa resurrectione Christi est quædam similitudo nostræ spiritualis resurrectionis.

AD OCTAVVM dicendum, quod anima sensibilis, & uegetabilis non excedunt statum naturæ creatæ, sicut nec aliæ formæ naturales, & ideo agens naturale præsupposita potentia, quæ est in natura respectu huiusmodi formarum, potest aliquo modo in earum educationem, nō autem est simile de gratia, vt ex dictis patet.

AD NONVM dicendum, quod illa ratio non est vsquequaque sufficiens. Nam creari proprie est rei subsistentis, cuius est proprie esse, & fieri: formæ autem non subsistentes, siue substantiales, siue accidentales non proprie creantur, sed concreantur: sicut nec esse habent per se, sed in alio: & quamuis non habeant materiā ex qua, quæ sit pars eorum, habēt tamen materiā in qua, a qua dependet, & per cuius mutationem in esse educuntur, vt sic eorum fieri sit proprie subiecta eorum transmutari. Secus autem est de anima rationali, quæ est forma subsistēs.

Vnde proprie ei creari conuenit. Supposita tamen hac rōne solendum est argumentum, dicendo qd̄ falsum, & falso concludit. Ad quod dicendum, qd̄ duorum adinuicem distantia potest tripliciter se habere. Vno modo, quod sit ex vtraque parte infinita, sicut si vnus haberet albedinem infinitam, & alius infinitā nigredinem, & hoc modo est infinita distantia inter esse diuinum, & non esse simpliciter. Alio modo, ita qd̄ sit ex vtraque parte finita, sicut cum vnus habet albedinē finitam, & alter nigredinem finitā, & sic esse creatum a non esse, secundū quid distat. Tertio modo, ita quod sit ex vna parte finita, & ex alia parte infinita, vt si vnus haberet albedinē finitā, & alius infinitam nigredinem, & talis est distantia inter esse creatum, & nō esse simpliciter: quia esse creatū finitū est, nō esse autē simpliciter est infinitū, inquantum omnē defectum, qui

cogitari potest, excedit. hæc ergo distantia transiri potest ex parte illa qua finita est, inquantum ipsum esse finitum, vel acquiritur, vel perditur, non autem ex parte illa qua infinita est.

AD X. dicendum, q̄ posse causare gratiā pertinet ad potentiā simpliciter infinitam, inquantum est potentia infinita naturā, quæ est infinita, & ideo ista duo non sunt compossibilia, quod aliquis possit dare gratiam, & alia facere non possit.

AD XI. dicendum, quod ad gloriam regis pertinet potentia militum talis, & tanta, quæ eos ab eius subiectione non subtrahat, non autem si per potentiam ab eius subiectione auferentur: per potentiam autem conferendi gratiā creatura Deo equaretur, vt pote derogaret potentiam infinitam. Vnde diuina gloriæ derogaret, si aliqua creatura talē potentiam haberet.

AD XII. dicendum, quod auditus non est causa sufficiens fidei, quod patet ex hoc, quod multi audiunt, qui non credunt: sed causa fidei est ille, qui facit credentem ascendere his, quæ dicuntur, non autem ad assentiendum cogitur aliqua necessitate rationis, sed voluntate. & ideo homo exterius animatus non causat fidem, sed Deus qui solam voluntatem potest mutare: causat autem fidem in credente inclinando voluntatem, & illustrando intellectū fidei, vt non repugnet his, quæ a predicatore proponuntur, prædicator autem se habet sicut disponens exterius ad fidem.

AD XIII. dicendum, q̄ illud quod meum est, sicut possessio, possum alij dare, non autem quod meum est, sicut forma in hærens. Non enim dare colorem, vel quantitatem meam alteri possum. Sic autem gratia hominis est, & non primo modo.

AD XIV. dicendū, q̄ prælatus quamuis nō possit dare gratiā subdito, potest tamen cooperari ad hoc, qd̄ gratia alicui datur, vel data non perdat admonendo, vel corrigendo, & ratione huius, rationem reddere tenetur de anima subdito.

AD XV. dicendū, q̄ ministri regis temporales nō conciliant regis gratiā alicui, nisi per modum intercessionis, & sic ministri Dei possunt diuinā gratiam alicui peccatori conciliare precibus impetradendo, non autem esse d̄ue causando.

AD XVI. dicendū, q̄ manus impositio nō causat Spiritus sancti aduentū: sed simul cū manus impositione Spiritus sanctus aduenit. Vnde nō dicitur, in textu, qd̄ Apostoli imponerant manus, & illi accipiebāt Spiritum sanctum: sed quod imponerant manus, & illi accipiebāt Spiritum sanctum. Si tamen impositio manuum dicat aliquo modo causā acceptionis Spiritus sancti per modū quo sacramenta sunt causa gratiæ, vt post dicit, hoc nō habebit manus impositione in quantum est ab homine, sed ex institutione diuina.

AD XVII. dicendum, quod opinio Magistri non tenetur hic communiter, vt. l. potestas creati, & iustificandi possit creaturæ conferri, quamuis etiā Magister non dicat, quod potestas iustificandi per auctoritatem possit creaturæ conferri: sed solū per ministerium. Nec tamen sequitur si communicabile est creaturæ, quod sit communicata. Cū enim dicitur, quod omne, quod est creaturæ commune, est ei communicatū, intelligendum est de illis, quæ natura eius requirit, non autem de illis, quæ possunt esse naturalibus superadita ex sola liberalitate diuina: de his enim non apparet mutabilitate diuina: & ideo non est simile de filio. Nam de ratione filiationis est, vt filius habeat naturā generantis. Vnde si Deus pater plenitudinem suam

In corp. ar.

Lib. 3. ca. 15. inter med. & incm.

In corp. ar.

ARTICVLVS III.

Verum noue legis sacramenta sint causa gratiæ.

Q Varto queritur, utrum facta nouæ legis sint causa gratiæ, & videtur quod non. Sicut enim dicit Bernar. in sermone de Cœna Domini, Sicut Canonici per librū, Abbas per baculum, Episcopus per anulum inuestitur, sic diuisiones gratiarū diuersis sunt traditæ sacramentis: sed liber non est causa canonicatus, nec baculus Abbatie, nec anulus Episcopatus, ergo nec sacramenta gratiæ.

¶ 2 Præt. Si factum est causa gratiæ, aut principalis, aut instrumentalis, non autem principalis, quia sic solus Deus græ est causa, vt dictum est. Nec iterum vt infirmalis, q̄a omne infirmū habet aliquam actionem naturalem, circa q̄d instrumentaliter operat, sacramentum autem cum sit quid corporale, non potest aliquam naturalem actionem habere circa animam, quæ est gratiæ susceptiua, & sic instrumentalis causa gratiæ esse non potest.

¶ 3 Præt. Ois causa actiua, vel est perfectiua, vel dispositiua, vt ex verbis Auicen. haberi potest: sed factum non est causa gratiæ perfectiua, quia sic esset causa gratiæ principalis. Nec iterum dispositiua, quia dispositio ad grām est in eodem in quo est gratia, scilicet in anima, ad quam res corporalis nō attingit, ergo sacramentum nullo modo est causa gratiæ.

¶ 4 Præt. Si est causa græ, aut per propriam virtutem, aut p̄ aliquam superadditam, non p̄ propriam virtutem, q̄a sic quilibet aqua sanctificaret sicut aqua baptisimū: similiter nec p̄ aliquam virtutem superadditam, quia omne q̄d recipitur in altero, recipitur in eo per modum recipientis, & sic cum factum sit materiale elementum, ut Hug. de S. Viç. dicit, non recipiet nisi virtutem materiale quæ non sufficit ad productionem forme spiritualis, ergo sacramentum nullo modo est causa gratiæ.

¶ 5 Præt. Illa virtus suscepta in materiali elemento, aut erit corporea, aut incorporea, si incorporea cū sit accidens quoddam & subiectū eius sit corpus, accidens erit dignius subiecto, nam incorporeū corpe nobilius est: si aut sit virtus corporea, & causat grām q̄ est forma spūalis & incorporea, sequitur q̄ effectus sit nobilior causa, q̄ iterū est impossibile, ergo impossibile est, q̄ factum grām causet. Si dicatur q̄ huiusmodi virtus superaddita non est quid cōpletum in aliqua specie, sed quoddam incompletum.

¶ 6 Sed cōtra, In cōpletum nō potest esse causa cōpletæ: grā autem quoddam completum est, ergo huiusmodi virtus incompleta causa gratiæ esse non potest.

¶ 7 Præt. Perfectum agens debet hñe p̄fectum instrumentum: facta autem agunt, ut instrumenta Dei, qui est agens perfectissimum, ergo debent esse perfecta, & habere perfectam virtutem.

¶ 8 Præt. Scdm Dion. in 5. c. Cæl. Hier. Lex diuinitatis est per prima media, & p̄ media vltima adducere, ergo contra legem diuinitatis est, vt per vltima reducatur media, vel prima in Deum: sed in ordine creaturarum corporales sunt vltimæ, substantiæ vero spirituales sunt primæ. ergo non est conueniens, q̄ per corporalia elementa gratia humanæ menti conferatur, qua reducitur in Deum.

¶ 9 Præt. Aug. in li. 83. Quest. distinguit duplicem Dei actionem. Vnam, quam operatur p̄ subiectam creaturam, & aliā quā per scriptum immediate facit, & hñōi est illuminare animas: sed grām conferre animæ est eam illuminare, ergo Deus non utitur sacro, quasi infirmo medio ad gratiam conferendā.

¶ 10 Præt. Si aliqua virtus elementari materiali cōferatur, p̄ quam possit grām causare, aut illa virtus materialis.

Quest. dis. S. Tho. OOO nct

suæ naturæ filio nō communicaret, videretur vel ad impotentiam, vel ad inuidiam pertinere, & p̄cipue secundum eos qui dicebant quod patris filium necessitate naturæ generat.

Ad xviii. Dicendum, quod uerbum Dio. non est intelligendum quod infirma fini ultimo coniungantur virtute causarum mediarum, sed quia causæ mediæ disponunt ad hanc coniunctionem vel per illuminationem, vel quocūq; alio ministerio.

Ad xix. Dicendum, quod potestas illa data est Apostolis ad expellendum demones a corporib, quod constat esse minus quam expellere peccatū ab anima. Nec iterum datum est eis, ut propria uirtute demones expellerent, sed per inuocationem nominis Christi impetrādo per orationem, quod patet ex hoc quod dicitur Matthæi ultimo. In nomine meo demones eiecient.

Ad xx. Dicendum, quod sacerdos legalis, nec etiam per modum ministerij ad gratiæ collationem operatur nisi remote p̄ exhortationem & doctrinam. Sacramenta. ueteris legis, quorum erat minister, gratiam non conferbant, sicut conferunt sacramenta nouæ legis quorum est minister sacerdos euangelicus, unde sacerdotium nouum est dignius uereri, ut probat apost. in epistola ad Hebr.

Ad xxi. Dicendum, quod anima aliter se habet ad uitam naturalem, & ad uitam gratiæ. Ad uitam enim gratiæ se habet, ut quod alio uiuit, ad uitam uero naturæ, ut quo aliud uiuit, & ideo uitam gratiæ cōicere non potest, sed cōicata recipit, uitam uero naturæ cōicat, nec tñ eam cōicat, nisi in quantum formaliter corpori vnitur, non est aut possibile quod anima alteri animæ quæ uita gratiæ uiuere potest, formaliter unatur, unde non est simile.

Ad xxii. Dicendum, quod non est impossibile aliquod agens agere secundum suam speciem, vel infra, sed supra suam speciem nihil agere potest. Gratia autem est supra naturam animæ, culpa uero est uel iuxta naturam respectu animalis partis, uel infra naturam respectu rationis, unde non est simile de culpa & gratia.

Ad xxiii. Dicendum, quod in minori mundo, si hoīe aliquod accidens spirituale quod naturā non excedit uirtute creata aequaliter causatur, si scientia a doctore in discipulo, non autem gratia, quia naturam excedit. Anima uero sensibilis & u egeta bilis infra naturalem ordinem continetur.

Ad xxiiii. Dicendum, quod perfectio gratiæ potior est perfectione naturæ ex parte forme perfectioris, non aut ex parte perfectibilis. Nam quodā modo perfectius possidet quod est naturale, quam quod est supra naturam, in quantum est naturali uirtuti actiue proportionatum, cuius proportionem donum supernaturale excedit naturale, & ideo propria uirtute non potest aliquod donum supernaturale transfundere, quamuis possit facere sibi simile in natura. Nec tñ hoc uniuersaliter uerum est quia perfectiores creaturæ sibi simile facere non pnt, ut sol non potest producere alium solē, nec angelus alium angelum: sed hoc tñ uerum est in corruptibilibus creaturis, quibus uis generatiua diuinitus est prouisa, ut continuē esse s̄m spēm, quod secundum inuidium continuari non potest.

Ad xxv. Dicendum, quod duplex est actus forme. Vn̄ q̄ est operatio, ut calefacere q̄ est actus sc̄ds. & talis actus forme supposito attribuit. Alius uero actus forme est materiæ informatio, q̄ est actus primus, sicut uiuificare corpus est actus aīæ, & talis actus supposito forme n̄ attribuit. Sic aut iustificare est actus iustitiæ, seu græ.

3. par. q. 62. art. i.

Ante med. ser.

Art. præc.

Lib. 1. de sacra. parte 9. cap. 1.

Hom. de sacra. de p̄fectio. dionibus in princ.

q̄. 62. par. med. 10. 4.

transiti
ipsum
autem
pertine
rum est
& ideo
quis pos
gis per
s ab eius
per po
poten
co qua
Vnde
ra: po
est causa
nulli an
ille, qui
non au
sitate
us anin
us uolū
in creā
intelligi
tore pro
dipo
m est, s
m quod
nim dare
illum. Sic
modo.
s nō pot
operari ad
redat ad
us, rano
to um
poralis nō
odum me
tina p̄
perie
nō caniz
is impo
licetur in
& illi ac
sino ma
is spiritū
ia grati
posiō u
de anima
gilti non
creādi, &
mus etiā
can di per
d solā per
manice
Cū enim
m muni
im est de
de illis
ex solā
aret inu
de de
abbeat ea
tudinem
suz